

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Rationum Lutheranarum, sacramentum altaris non esse sacrificium,
contententium, dissolutio. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

parat iudiciū, quo feriat & damnetur: scilicet ut ab omnibus literarū studio adductis ipse etiā cōtemnatur, & inglorius abiiciatur. Neq; enim lex iustior ulla est: q̄ quæ quis fecerit, hæc eadē patiat & ipse.

¶ **R**ationū Lutheranarū sacramentū altaris nō esse sacrificiū contententiū: dissolutio. **Cap. XIII.**

T uero presens locus nūc etiā exigit: ut ratiōes Lutheri & affectatorū eius, cōtendētes dñicū corpus & sanguinē in altari cōsecratū non esse sacrificiū, p̄ nostra facultate diluamus. quo apertius cōstet, reiectis aduersariorū cauillis, sincera rei, p̄positæ ueritas. ¶ **E**t primo quidē obijciūt illud beati Pauli uerbū quod apud Hebræos scribitur. Hic autē (Christus scilicet) unā pro peccatis offerens hostiā: in sempiternū sedet in dextra dei. Et rursum ibidem de eodem. Vna enim oblatione: cōsummauit in sempiternū sanctificatos. Iterū in eodē loco. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptā notitiā ueritatis: iam non relinquit̄ p̄ peccatis hostia. Ecce Paulus (inquiūt) unā hic ponit hostiā, unāq; oblationē: et peccantibus post agnitam ueritatē, dicit nō relinq̄ hostiā. Nō est igit̄ dñicū corpus in missa cōsecratū cum calice sancto: nūcupandū sacrificiū. Alioqui non unica esset hostia & semel oblata: sed plures & frequēt̄ oblatae, peccantibusq; nobis relinquereſ pro peccatis hostia: contra beati Pauli sentētiā. ¶ **V**erū ip̄is reddēda est responsio, deiferū Paulū ibidē uerba facere de una hostia: in ara crucis p̄ p̄ctis nostris oblata in die passionis dñicæ. q̄ quidē oblatio neque postea iterata est, neq; iterabitur unq̄, secundū illā ratiōē & modū: q; ad immortalitatis gloriā intra tridū Christus post crucis perpassionē uere surrexit. Nō autem eundem apostolū illic loqui de immolatione eiusdē hostiæ sub forma panis & uini: instituta in commemorationē primæ oblationis. quod ea & frequenter fiat ex Christi constitutione (qui dixit. Hoc facite in meā cōmemorationē. & Hæc quotienscūq; feceritis: in mei memoriā facietis) & pro p̄ctis nostris expiandis quotidie deo exhibeatur. Quocirca Lutherus & eius astipulatores, hos tres scripturæ locos, applicātes ad ostendendū oblationem sacramēti altaris in sacro missæ ministerio, non esse sacrificiū, de quā tamē sacer Paulus inibi nō loquitur:

z z pseudo

I. Hebræ. 10

II.

Lucæ. 22
1. Corin. 11.

LIBER SECVNDVS

III. pseudographiam incurrūt, & ineptā sacrarū literarū ad alienū sen-
 sum accōmodationē. ¶ **S**ecundo insurgit Lutherus: in eandē pe-
 ne cū priore obiectione sententiā. **C**hristus postq̄ semel seipsum
 obtulit: nō uoluit denuo ab ullis offerri, sed memoriā sui sacrificij
 uoluit fieri. **E**t uobis (inquit) unde hęc audacia: ut sacrificiū ex ea
 memoria faceretis? **V**ere uestrū resacrificare: est impijssime recru-
 cifigere. **H**ęc ille. ¶ **C**ui respondendū est, q̄ post sui in cruce obla-
 tionē nō uoluit **C**hristus rursus ab ullis offerri, eodem quo prius
 schemate & modo: utpote in propria corporis forma uisibili & pas-
 sibili. **V**oluit tamē alio modo offerri postea, etiā usq̄ ad consum-
 mationē seculi: sub speciebus scilicet panis & uini, cōtinētibus ue-
 re suū corpus & sanguinē inuisibiliter & impassibiliter. **N**am illum
 offerendi modū in ultima cœna ipse instituit: & frequentari debe-
 re in ecclia catholica sanxit. **P**orro quis hic secundus **C**hristū of-
 ferēdi rit⁹ sit memoria prioris sacrificij **C**hristi, in cruce facti: haud
 tamē ex eo recte colligas q̄ nō sit is sacrificiū. cū hęc duo nequāq̄
 adinuicē pugnet, esse sacrificiū & esse memoriā sacrificij: sed rati-
 one habita ad diuersa, magno inter se consensu cōueniant. **E**st enī
 augustissimū dominici corporis & sanguinis sacramentū, quod in
 missa conficit & consecrat: memoria siue cōmemoratio sacrificij
 per **C**hristū in cruce semel facti, cū tradidit semetipsum pro nobis
 oblationē & hostiā deo: in odore suauitatis. **E**t simul idē sacramē-
 tum est sacrificiū legis euangelicæ: ad sacerdotiū **C**hristi secundū
 ritū **M**elchisedech pertinēs. **Q**uare secundū aliam et aliam cōsi-
 derationē, ipsum sacramentū altaris est in memoriā sacrificij et sa-
 crificiū: longēq̄ diuersa ratione. **Q**uis una sit et secundum substā-
 tiā eadē hostia, quæ prius est oblata in cruce et nunc offerē in al-
 tari: altera tamē secundū qualitātē et offerēdi modū, ut in capite
 præcedente dictum est. **N**ulla igit̄ est temeraria audacia, sed pia re-
 ligio cultusq̄ dei syncærus: q̄ ex memoria sacrificij prioris, fiat sa-
 crificium secundum ordinē **M**elchisedech tēpore posterioris. **N**e-
 q̄ illud (ut uocat **L**utherus) resacrificare: est impijssime recrucifi-
 gere. quoniā in sancto altaris mysterio nō iterū sacrificat **C**hristus
 ut in cruce sancta oblat⁹ est: & ergo nō recrucifigit̄. sed sub my-
 sticis panis & uini signis: ipse gloriosus & immortalis in altari offer-
 tur. ¶ **T**ertio insistit **L**utherus: amarulenta increpitatione nobis
 insultans

Ephes. 5.

insultans. **C**ur (inquit) cum memoriã natiuitatis Christi celebra-
 tis non eũ denuo nasci facitis; & cum resurrectionis eius aut ascen-
 tionis celebratis cõmemorationẽ: parate ei nouã resurrectionẽ &
 ascensionẽ. & omnia opera eius renouate: cũ eorũ memoriã facitis
Ex quibus molitur conficere simili ratiociniõ, q̃ cũ oblatiõis Chri-
 sti in cruce cõmemorationem agimus: nullo pacto ipsum offerri à
 nobis dicere debeam⁹, neq; asserere, sacrificij eius memoriã esse sa-
 crificium. ¶ **C**æterum illi paucis satisfaciendũ est, q̃ quẽadmodũ
 natiuitatis dominicæ, resurrectionis aut ascensionis celebrantes me-
 moriã: nõ facimus ut denuo nascatur, resurgat, aut ccelos conscen-
 dat. quia semel tantũ pro nobis natus est: resurrexit & ascẽdit in
 ccelum: sed illoꝝ mysteriorũ cõmemorationẽ tantũ religiosa pie-
 tate recolimus, in gratiaꝝ actionẽ de tanta dei in nos benignitate:
 per hæc nostræ redemptionis sacramẽta, mundo exhibita. Ita q̃q;
 passionis domini in cruce toleratæ memoriã facientes; nequaquã
 rursus eundẽ crucifigimus, aut passione crucis afficimus, cũ sit ipse
 nunc impassibilis. nec oblationis eiusdẽ domini nostri in ara crucis
 recolentes mysteriũ eundẽ in cruce extentũ aut sauciũ (uti prius
 erat) denuo offerimus. **S**ed illius oblationis memoriã: sacrificio al-
 terius generis, utpote panis & uini consecrati secũdũ ritũ Melchi-
 sedech, representamus. **V**erum magnũ est inter illud & hoc sacri-
 ficiũ, discriminẽ: tametsi unus & idem sit Christus qui tũc fuerit ob-
 latus, & qui nũc offerat. **I**llic em̃ oblatus est, morti & passioni ad-
 huc obnoxius; hic uero, omnis iam infirmitatis & passibilitatis im-
 munis. **I**llic insuper oblatus est in propria corporis forma, omniũ
 obiecta oculis; hic uero in mysticis sacri panis & uini signis. **D**eni-
 q; illic semel tantũ: hic uero sæpenumero oblatus est, & deinceps
 ad finẽ usq; mũdi crebrius offeretur. **S**ed hæc paulo ante dicta re-
 petisse: pene superuacũ uideri possit. **N**on ergo rationabiliter no-
 bis obiectat **L**utherus, q̃ memoriã dñicæ passiois agẽtes in nostro
 sacrificio: rursus eundẽ ad crucis passionẽ adigimus, aut oblationẽ
 eius in cruce factã iteram⁹, cũ id à ṽitate sit prorsus alienũ. ¶ **Q**uar-
 to, **L**utherus hæc textit ratiocinationẽ, atq; in nos cõtorquet. **C**hri-
 stus nõ sacrificauit panẽ & uinũ in cœna nouissima. **I**git missa ipsa
 panisq; & uini in illo ministerio cõsecratio: nõ est sacrificiũ. **D**ebe-
 mus em̃ (inquit) in illo mysterio factũ & exemplũ Christi imitari.

LIBER SECVNDVS

¶ Cui respōtionē adhibemus: refutandū esse idipsum atq; abnegā-
 dum, quod assumit: Christum scilicet in cœna nouissima non sacri-
 ficasse panē & uinū. Quippe omniū confessione, tunc consecra-
 uit ipse panem & uinū in suū corpus & sanguinē. Huiusmodi autē
 Math. 26. consecratio, eleuatis oculis in cœlū facta, & adhibita cœlesti bene-
 dictione: nonne sacrificatio fuit, & salutaris illius sacrificij oblatio?
 Concinit siquidē ecclia catholica in officio solennitatis sanctissimi
 sacramēti eucharistiæ: de eodē domino nostro. Sacerdos in æter-
 num Christus dominus secundū ordinē Melchisedech: panem &
 uinū obtulit. Quod quidē præconiū, de oblatione per ipsum facta,
 & nō per sacerdotes eius ministros post eius ad immortalē uitam
 Gen. 14. reditum, est accipiendū. quēadmodū & Melchisedech typū Chri-
 gerēs: per seipsum & nō alterius ministerio obtulit panē & uinum
 deo, in occurſu Abraæ. At uero quo tempore obtulit Chrūs ue-
 rus sacerdos in æternū panem & uinū secundū ritū Melchisedech:
 nisi in ultima cœna, quādo instituit hoc sublime mysterium? Non
 em̄ in cruce panē & uinū obtulit: sed seipsum in propria atq; ma-
 teriali corporis & sanguinis sui forma. Neq; postea legit ipse ante
 suā ascensionē: panē & uinū obtulisse, ut omnino cōspiciū sit lau-
 datoriā illā antiphonā quæ in primis prædictæ solēnitatis decanta-
 tur uesperis: intelligi debere de oblatione panis & uini facta per i-
 psū in ultima cœna. Atqui oblatio panis & uini: nonne sacrifi-
 catio est? & offerre: idem ne designat quod sacrificare? ¶ Adde
 q; circa nascētis ecclie exordiū, à probatissimis authoribus traditū
 primū missæ officij cōflatū fuisse duntaxat ex uerbis: cōsecrati-
 onē corporis & sanguinis Chri cōtinētibus, adiecta orōne dñica. At
 tñ in huiusmodi sacro ministerio erat uera & integra oblatio, quæ
 nulla adijcerent uerba sacerdotū deprecatoria: oblationē tū fieri
 cōstantia, sicut nūc adijciuntur. Ipsius igit sacrificacionis substantia
 & integritas, tū subsistebat in consecratiōe sacrosanctæ eucharis-
 tiæ: per uerba consecratoria ad imitationē nostri saluatoris, facta.
 Igitur & Christus in cœna nouissima cū cōsecrauit panē & uinū,
 idem utens cōsimilibusq; uerbis: uere tunc sacrificauit. licet nul-
 la legatur uerba explicuisse: quæ ipsum deo patri oblationē illā sa-
 cramēti exhibere signarent. ¶ Præterea, in antiquæ legis sacrificijs
 1X. sacerdotes cum obtulerunt hostias deo: integrum confecerunt sa-
 cri ficiū

crificium, cum eos obseruarent ritus, quibus immolationes illę secū-
 dum diuinam sanctionē fieri debuerūt, quibus nulla proferrent uer-
 ba: sacrificiationis illius significationis. quod huiusmodi oblatio, in rerū
 potius exhibitione: quā uerborū sacrificij opus signatiū expressiōe,
 consistebat. Quis igit non uidet cōsimiliter & Christū summū sa-
 cerdotē obtulisse in prima tanti mysterij institutione sacratissimū
 suū corpus & sanguinē deo patri: quando panē & uinū corā disci-
 pulis suis consecrauit? tametsi nulla ab euangelistis narrentur esse di-
 cta per eū uerba: quibus ipse oblationē illā se facere significaret.
 Rerū namq; exhibitione potius quā elocutione uocis, immolationē
 illā deo fieri signantis facta est huiusmodi tūc sacrificatio. ¶ **V**e-
 runtamen quibus ipsi **L**uthero admitteret assumpta in præsentī obie-
 ctione propositio ad ipsius intelligentiā, Christum scilicet nō sacri-
 ficasse panē & uinū in cœna extrema, eo ritu & modo: quo nunc
 in ecclesia sancta frequentat ea oblatio, in templo scilicet, dei cul-
 tui consecrato, & super altare pontificali benedictione sanctificatū,
 nec non cum indumentis sacris illi sacrificio altaris peculiariter ad-
 dictis, quoniā hunc datæ propositionis sensum ex uerbis suis præte-
 dere uidetur, attamen illatio ipsa totius ratiocinationis propositæ
 & consecutio, clauda est ac manca, & quod subinfertur falsum.
Non enim semper facta Christi debemus in omnibus adamussim
 imitari: sed ea potissimū exequi quæ nobis facienda mandauit. quā-
 niā ipse regulā agendorū nobis per se & suos discipulos eorumq;
 successores præscripsit: quam ad unguē sequi debeamus. Inter ea
 uero quę fieri debere in lege noua instituit Christus: id unū est, obla-
 tio sacri corporis & sanguinis eius in altaris officio, secūdū illud e-
 iusdē uerbū ad apostolos suos. **H**oc facite in meā cōmēorationē. **L**uca 22.
Quare uiri ecclesiastici gradū sacerdotalē adepti: debent secūdū
 institutionē illā Christi hoc in missæ celebratiōe sacrificiū libere
 deo. Porro summo studio sibi quisq; cauere debet à duabus istis
 hæreticorū argutijs, captiosisq; nodis: quibus sæpiuscule **L**utherus
 utitur. **P**rimus est. Christus hoc fecit, & tali modo: ut exempli gratia
 discipulis suis post cœnā dedit sacram cōmunionē. **N**os igit, ut o-
 perū eius simus æmuli: idem facere debemus, & cœnatis sacramē-
 tum eucharistiæ tradere. **S**ecundus uero ita nequit. **C**hristus id
 non fecit, tali modo, tempore, & loco, ut (uerbi grā, ne ab exemplo
Luthero

LIBER SECVNDVS

Lutherano discedā) nō celebrauit missam sacris indutus uestibus & super altare consecratum. Igit̄ nec ip̄i debemus idē cōsimilimodo agere: nec celebrare missam in altari, & sacrarū uestiū ornatu. Vtrūq; siquidē argumētandi genus, infirmo nititur cōsequio: & prorsus est inualidū, cū utrobicq; cōspiciatur, quod assumit̄ esse uerum: & quod colligitur, falsum atq; absurdum.

¶ In sacramenti eucharistiæ prima institutiōe, nō solū uerba cōtineri promissionē significantia: sed & ea q̄ designāt offerēdi actum et ministerium.

Cap. XIII

I. **V**inta Lutheri ratio: qua molitur interimere accōuellere sacrificiū altaris. Verba ip̄ius missæ quibus usus est Christus in prima sacramēti institutiōe: sunt uerba promissionis, scilicet hæc ip̄a. Hoc est corpus meū: quod pro uobis tradetur, & hic est calix sanguinis mei: qui pro uobis fundetur in remissionē peccatorū. Nō igitur missa est sacrificiū, cum in uerbis Christi prolatis in ip̄a primaria huius mysterij constitutione, nulla fiat mentio de sacrificio. ¶ **R**esponso. Admittendū quidem est, in primæua illa augustissimi sacramēti eucharistiæ institutiōe à Christo facta: contineri uerba illa promissionis in obiectione proposita. Sed non solū illa ibidē cōtinentur: quinimmo & alia in super, q̄ ad frequentationem illius sancti mysterij & oblationē eiusdem sacramenti pertinet, ut puta hæc Christi uerba. Hoc facite in meam cōmemorationē. Et, hæc quotienscūq; feceritis: in mei memoriam facietis. Quæ sane uerba, nō tantū ad sumptionē sacrosanctæ eucharistiæ referenda sunt: sed & ad eius consecrationē, ab apostolis et eorum successoribus faciendam. Ip̄a uero consecratio, nunq̄ sine oblatione eiusdem muneris conficitur: ex institutiōe Christi tum facta, sicut et sancta constitetur ecclesia: ita in hymno sacrosanctæ eucharistiæ de Christo concinens. Sic sacrificium istud instituit: cuius officium cōmitti uoluit solis presbyteris, quibus sic congruit: ut sumant et dent cæteris. Modum uero et ritum peculiarem offerendi huius sacrificij: magisterio spiritus sancti in apostolos effundendo reliquit determinandum. Et is deinceps certis regulis et legibus, ut nunc agitur et exercetur, demū definitus est: per uaria tēporū curricula accessione partium missæ facta, et per diuersos patres orthodoxos.

¶ Proinde

Mat. 26

Mat. 14

Luca. 22

1. Corin. 11.